

F1G1KL?JKL<H HK<1LB 1 G:MDB MDJ:2
J1<G?GKVDBC >?J@:<GBC =MF:G1L:JGB
MG1<?JKBL?L

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

GZmdh\• aZibkdb
J•\g_gkvdh]h ^_j`Z\gh]h]mfZg•lZjgh]h mg•\
<bimkd

J•\g±2008

A[•jgbd gZmdh\bo ijZpv
3:dImZevg• ijh[e_fb g•h€blZg\k\•lgvh€ •klhj•€'
GZmdh\• aZibkdb J•\g_gkvdh]h ^_j`Z\gh]h]mfZg•lZjgbc mg•_
J•\g_gkvdbc ^_j`Z\gbc]mfZg•lZjgbc mg•_jkbl_l

J?>:DP1CG: DHE?=1Y

=heh\gbc j_^Zdlhj
lhklheh\kvdbc JmkeZg FboZg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ijhn_kh
dhj_kihg^_gl F•`gZjh^gh€ keh\lygkvdh€ ZdZ^_f•€ gZmd f J•\g_
AZklmigbd]heh\gh]h j_^ZdlhjZ
R_exd Ex^fbez He_dkZgZjg^gZl •klhjbqgbo gZmd ijhn_khj f J
GZmdh\bc j_^Zdlhj
Ljhyg K_j]•c KlZg•kerZdlhj•klhjbqgbo gZmd ijhn_khj f J•\g_

Qe_gb j_^dhe_]•€
=Zc[hgxd <heh^bfbj >hjh dZg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ijhn_khj A
dmevlmjb MdjZ€gb f J•\g_
=ZemoZ Ex[h\ Xp_Zg^Zl •klhjbqgbo gZmd ^hp_gl f J•\g_
>Z\b^xd JmkeZl_j•\g_gkvdh]h ^_j`Z\gh]h]mfZg•lZjgbc mg•_
@bexd K_j]•c 1\Zg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd Hklhj]h]mfZg•lZjgbc mg•_
Ebl\bgqmd :gZlhe•c 1\Zg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ijhn_khj A
dmevlmjb MdjZ€gb f J•\g_
KZ\qmd l_ljh Hdk\gdZg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ijhn_khj f J•\g_
Kl_iZgdh\ <Ze_j•c Kl_iZgdh\lbg•klhjbqgbo gZmd ijhn_khj f
lh^•evkvdbc
&lhdhehk GZ^•y =_hjh dZg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ijhn_khj f J•\g_
L_j_rdh Xj•c FbdheZg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ^hp_gl f J•\g_
R_ph\Zh^dZ =ZebgZ FbdheZg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ijhn_khj f J•\g_
R_j_lxd <Ze_j•c FbdheZg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ^hp_gl f J•\g_

A]•^gh ihklZgh\b ij_ab^•€ <:D MdjZ€gb qZkhih]h]mfZg•lZjgbc mg•_
lZ \k_k\•lgvh€ •klhj•€' \bagZgh nZoh\bf \b^Zggyf m]Zema• •klh

>jmdm}lvky aZ j•r_ggyf <q_gh€ JZ^b J•\g_gkvdh]h ^_j`Z\gh]h]mfZg•lZjgbc mg•_
ijhldheh\•30 ebklhiZg^Z\lbg•klhjbqgbo gZmd ijhn_khj f J•\g_
AZ ^hklh\jg•klv nZdl•\ ^Zl•^gZdV •Zllhj•KlZ\c >mfdb Zllhj•\ fh`mlv
g_ki•liZ^Zlb a ihabp•}x j_^dhe_]•€ Jmdhibkb g_ ih_jZxlvky

:^j_kZ j_^Zdp•€ f J•\g_ \me K ;Zg^_jb
J•\g_gkvdbc ^_j`Z\gbc]mfZg•lZjgbc mg•_jkbl_l

< J•\g_gkvdbc ^_j`Z\gbc]mfZg•lZjgbc mg•_jkbl_l

/<J?2 A:O1>GH2 M&JMFGH<:O :<LHJBL:JGBO LHL:E1L:@GB0<J?
>JM=: IHEH<BG:-O±IHQ:LHD -O JHD1<

Hkd•evdb h[jZg• gZfb ojhgheh]•qg• jZfdb \dexqZxlv ljb i_j•h^b hk
J_q• lhkiheblh€ jZ^yg•aZp•jx lZ qZk dheb aZo•^ghmdjZ€gkvd•
gZpbklkvdbfblZfbmiZagZq_gZ \ gZa\• klZlly ijh[e_fZ g_ \libkm}lvky \
^bkdmi jk H^gZd lZdbc jZdmjk ijbcgylgbc ^ey ihe•lheh]•qgh]h hkf
ijh^mdlb\gm ^ey gZmdh\h]h i•agZggy kblmZp•x f•`ij_ ^f_lgh]hj•Äjhdhj^
_lghihe•lheh]•€ ^ha\hey} gZijbdeZ^ \bagZqblb hkgh\g• l_g^_gp•€ \
ihe•lbqg•c ihabp•€ \ijh^h\` ^jm}h€ giZ eim\pZl m jj <h^ghqZk aZijh
ihklZgh\dZ iblZggy kijby} a\ykmlZgZ\akggeb}hkgbo m_j`Z\ yd• \klZg
k\•c ihe•lbqgbc dhgljhev gZ^ aZo•^ghmdjZ€gkvd bfb a_feyfb ^h h^g
Zki_dl • \bagZqZ} aZ\^Zggy gZrh€ jha\^adb

HagZq_g• ijh[e_fb ^hke•^`_g• m \•lqbagyg•c •klhZl€vb_Kghihē
ihh^bghdbo ijZpv yd• [_aihkJ_ ^gvh qb hihk_j_ ^dh\Zgh lhjdZxlvky
^hke•^`\_ggy dhfie\_dkg•klx ZgZe•am \b^•ey}lvky]2,fb 68137 n•ShY` O^hg•k
^hjhd[dm •gha_fgbo mq_gbo lh hkgh\gbcvcjh]h\hbfiyed•dkjbnklyf•q_xd• =heh
:\lhj h^g•}€ a gZc\•^hf•rbo a gbo R Ki_dlhj > @ Klhkh\gh` ^h jh]
jhdZfb c nhdmkmxlv m\Z]m gZ j•agbo Zki_dlZo ijh[e_fb \ ^hke•^`m\Z
gZa_fh_dgb]m •ajZ€gh]kv dR]h_Äe_oZ AgZqgbc dhfie_dk gZ_±_gh]h
j_amevlZl ihevhlbo ^hke•^`_gZjhqbgk]h\ yZebqbg• > @

ljh[e_fZ sh ^hke•^`m}lvky gZfb \ klZll• l•}x qb •grhx f•jhx ZgZ
lhevsv• >ey ijhdZ^m dZbl^KjZ ydbc ahk_j_ ^b\ m\Z]m gZ ihabp•hgm\Z
^he• \ qZk \klZgh\e_ggy \ AZo•^g•c MdjZ€g• jZ^yggkvdh€ \eZ^b
Dhgljh_jk•cg•klv i_jrh€ a gZa\Zgbo ijh[e_f \bk\•le]5Z lZ jgabmfZo
im[e•dZp•ykv dlvemq_gbo

AZ\^ydb Zdlb\ghfm ^hke•^`_ggx ^he• mdjZ€gp•\ m >jm]•c J_q• lh
\ezkgaahk_j_ ^`_ggx m\Z]b \q_gbo gZ gZp•hgZevg•c ihe•lbp• <ZjrZ\b
k\•lh\bfb \cgZfb €€ kljZl_]•x \ p•c khlyj•fhk•Zi•e\ZgZ]b gZ kvh]
aZ]Zevgh\•^hfhx AZa\bqZc \•lqbagyg• ^hke•^gbbd g_[_ai•^klZ\gh
dhfihg_glb yd hkZ^gbpl\h kijh[b ^_gZp•hgZe•aZp•€ mdjZ€gp•\ j_
Ä^_j`Z\gh€ Zkbf•eyp•€` lhb•arbj•hggyhZ]h]Ä_l_lgh]h ihey •grbfb km[¶]c
^ha\hey} kl_j^`m\Zlb sh l• qb •gr• aZoh^b yd• kmi_j_qbeb •gl_j_kZ
a^•ckgx\Zebky ihevkvdbf m jy^hf nZdlbqgh ih\kydqZk P_ amfh\e_gh
aZ\^ydb_e•vghfm ^hf•gm\Zggx \ gvghfm iheyd\ i_j_l\hj\bky \ a
ij_n_j_gp•cgh]h j_`bfm ydbc fZ\ aZ^h\hevghb •gl_j_kb c kih^•\Zggy

Mk\•^hfe_ggy pvh]h nZdlm \Z`eb_ i_j_ ^mk•f a l_±h] ^bqgga€ lbbq
agZqfb]mZjgl` \ ydbc kihgmdZ\ \•^hfh]h Zf_jbdZgkvdh]h khp•heh]Z J
]•ihl_am ijh Ä^_j`Z\b yd• gZp•hgZe•amxlvky`

LZdZ ihklZgh\dZ iblZggy g_ \ hklZggx q_j]m amfh\e_gZ lbf sh \ij
lhkiheblh€ €€ p_gljZevgZ]ZevZ^ZgZg]yaZlb gZp•hgZevgbf f_grbgZf
dmevlmjg• _e_f_glb Pbf ajhamf•eh ihevkv dZ ihe•lbqgZ _e•lZ ihjmr
lblmevgh€ gZp•€ P_ c amfh\beh \•o•^ \•^ fh^_e• Ä]jhZ^yggkvdh€ ^_
aZ\^ydb kih\•^m\Zgbf ij_ ^klZ\gbdZfb \eZ^b e•[_jZevgbf p•gghklyf
dZl_]hj•}x •g^b\•^mZevgbo ijZ\ ]jhZ^yggbgZ kZf•klv Äqm`bo` g_ i_j_
ihe•lbd€ > @ GZlhf•klv \•^fh\Z \•^ lZdhj€ p_j`Z dhdZ]b phg]p]mgZ hkh[e
dmevlmj b c k\•^hfhk]•]jhZ^yg a qbkeZ±gZp•hgZevg baZ \f_jg mb}g \bgbdg
Ä^_j`Z\b ydZ gZp•hgZe•am}lvky`

< pvghfm dhgl_dkl• \Z`eb\bf } l\\_j^`_ggy \q_gh]h klhkh\gh lh]h sh
g_•evdb lhevsv• Ze_ c •grbf gh\hml\hj_gbf djZ€gZf <•^ijZ\ghx lhqdhx
pvh]h \bkgh\dm kem]m} lhc nZdl sh gZp•hgZe•af klZ\ Zevnhx c hf_]
aZ_jr_ggy l_jrh€ k\•lh\h€ 14•c@b xjZoh\mxqbgbc dhgklZlm} hq_b^
gZp•hgZe•afb oZjZdl_jg• g_ l•evdb lblmevgbf gZp•yf Ze_ c gZp•hg
J;jx[_cd_j a_jIZ} m\Z]m gZ l_ sh ijhoh^beh ih\ a m\Z]m •grbo ^hke
g_aZe_`gbo Z[h gh\bo i\_j\_`nZ]h]hZ]bo ^_j

P_ f·jdm\Zggy ke·^ \Z`Zlb agZdh\bf >\_j`Z\Z aZ J ;jx[_cd_jhf
•gklblml <hgZ ihkIZ} \bjZagbdhf •gl_j_km lbo gh\hihklZEbo lblmev
iZ^•ggy HkfZgkvdh€ •fi_j•eMZhjshkpbog•c gZp•hgZe•af gZ[m\Z} gh\
<•g kdZaZlb [mg•_jkZe•am}lvky hkd•evdb klZ} •^_heh]}x g_ l•evd
h[¶]^gZgv Ze_ c i_j_ \hjx} ^_j`Z\m \ aZjmqgbdZ gZih\gx} €€ [_aihk
\bjZagbdZfbj_k•\ g_ mk•o gZp•c yd• ijh`b\Zxlv m g•c Z ebr_ h^g•}€
ihe•lbqgbc •gklblml
K_j_ ^ _e_f_gl•\ yd• a]^gh l_hj_l bqgbo maZ]Zevg_gv J ;jx[_cd_]
\•^ ^_j`Z\b gZp•hgZevgbo f_grbg•xZ gZc\Zp•hgZevgboZpZ gZrm ^mfdm
lhi_jr_ Ä•^_y sh p_gljZevgZ gZp•y aZ aZdhghf Ä\heh^•} ihe•lbqgb
ml\hj_ggy •kgm} yd ihe•lbqg_ ml\hj_ggy p•}€ p_gljZevgZp•€ }
i_j_dhgZggyvghm gZp•€ \ lhfm sh ^ey aZ[_ai_q_ggy €€ •gl_j_k•\ \ m
€€ g_aZi_j_qgh€]_]_fhg•€ gZ^ gZp•hgZevgbfb f_grbgZfb g_h{•^gh
lj_l} fh[•e•aZp•y a p•}€ f_lhx ^_j`Z\b lZ [g,c^120].Z\gbo hj]Zg•aZp•c
>•yevg•klv mgy•\ >jm]h€ J_q• lhkiheblh€ lZ [Z]Zlvho ihevkvdb
f•jdm\Zggy yd €ogvbx kljZl_]•}x sh^h mdjZ€gp•\ lZd • }lj_€\ ljb pv
fZxqb \eZkgh€ gZp•hgZevgh€ ^_j`Z\b [meh lhlmgpogbfbZ p•€ ag bhdZfr
lhevkvdh€ J_kim[e•db ljhfh\bklbf ^ey i•^l_j^`_ggy p•}€ l_ab } iZnh
GZc}k' ydZ a ijh`b\Zp• >jm]h€ J_q• lhkiheblh€ ibkZeZ ÄG_aZe_
\bagZq_g• ljZdlZlZfb lq_gZbfjZg•h deZilbdZ a_fe• sh agZoh^ylv
klZgh\eylv gZc\bs_ ijZ`h yd\_ \bagZxlv klylbf \k• jjhZ^ygb ^\_j`Z\
i_j_dhgZgv \bagZggy • gZp•hgZevghkl• _j_ckvdbc gZjh^ h[¶]^gm
k\h}fm iZl_pfh\bjh\ghkl• ^h `_jh\ghkl• c Zdlb\gh}h aZobklm dhj'
>jm]h€ J_q• lhkiheblh€ ibkZeZ ÄG_aZe_
>jm]h€ J_q• lhkiheblh€ ibkZeZ ÄG_aZe_
^h[jh J_q• lhkiheblh€ } > Zjd a\ @
LZdZ ihabp•y }lj_€\ g_ [meZ qbfhkv \bgyl dh\bf Kdhj•r_ gZliZd
iheh\bgm-o jj \ €ogvfhm k_j_ ^h\bs• mklZebeZky •^_heh]•y ^\ho iZl
fh^bn•dZp•lyZgk^_j`Z\gbc dhjihjZlb\•af lZdZ €ogy \aZ}fh^•y sh ^
h[¶]^gZggx kbe m jZfdZo hj]Zg•aZp•€ gZ drlZel Ä/_j_ckvdh}h k•lh\h}
gZp•€ \ lbo ^_j`Z\Zo ^_ €€ ij_ ^klZ\gbdb ihl_jiZeb \•^ kGZVhfe•kylveZ
ÄfZebc iZlj•hlfaf' jhaxrh\kly dZ€gb ijh`b\Zggy > @
Cfh\•jgh l_hj•y ÄfZeh}h iZlj•hlfaf' jhaxrh\kly dZ€gb ijh`b\Zggy > @
\ _jhi• gZijbd•gp• ;;; kl \hgZ fZeZ aZ f_lm Äaebllly'ijbja€\j_a_lbgmev
€ogvh€ kZfh[m]pkl•@> ljbZjg•klv kl\hj_ggy \eZkgh€ ^_j`Z\b yd •
fZc[m]gvh}h \ a_fe• H[•lh\Zg•c kihgmdZ\ [Z`Zggy [•evrhkl• }lj_€\ P_
aZebrZlbky \ djZ€gZo ijh`b\ZggyP>k\hx q_j]m ZdlmZe•am\Zeh aZ\^Z
dhghf•qgh€ c }j]hfeZ^kqgh€ •gl]jZp•€ \ Äqm`• ^\_j`Z\b gZ ijZ\Zo €o
L_j^`_ggy gZ drlZel \bkeh\le_gbo \abfdm j C F_gZd_jhf n
klZg•keZ\kvdh}h ZhÄVh^k€ } ihevkvdbfb jjhZ^ygzfb \ lhevsv• gZjh^b
ijZ]gmlv `BjZjd ]±fh`gZ \Z`Zp•hfm dhgl_dkl• Zdk•hfZlbqgfbf
LZdZ •gl_]jZp•cgZ ihe•lbdZ }lj_€\ yd • •grbo gZp•c g_ \eZrhl\m\Z
1930 o jj\hgb hibgbebkly \ ijhdjmkh\hfm-iale•lbqgmbki•e•vgb ^h[b klZ
aZjmqgbdZfb P_glj yd • [•evr•klv ihevkvdb o iZj]•c g_ \by\eyeb }hl
•gkljmf_gl ^ey aZ^h\he_ggy ihlj_[mk•o gZp•c sh ijh`b\Zggy vjbjZ€g^h
lh}h kl_j^`m\Z\ m j h^bg a ij_ ^klZ\gbd•\ lblmevgh€ gZp•€ sh Ä
g_ \•^j•agy} ^_j`Z\gh}h ZiZjZlm \•^ lbo ihevkvdb o gZp•hgZevgbo qb
ihevkvdhx lZ €€ •gl_j_ kZfb •ggy o [mg^lvj_k•\ • `h^gbo •grbo p•e\_c ^\_j`Z
[22, s. 200].
LZdbc k\•lh}ey^ ijblZhfZggb•grbo ihe•lbqgbo l_q•c _g^_fZf yd•
^_fhgkljm\Zeb gZc[•evr g_ijbfbj_ggm ihabp•x sh^h }lj_€\ >_lZevgr
iblZggg•h\bjh[beeb \ ^jm]•c ihe•lbqgbo o jj 2€ kljb`g_f klZeh aZ\^Zggy ih
ihabp•c }lj_€\ \ _dhghf•p• <•^ qZkm k\•lh\h€ _dhghf•qgh€ djbab rb
[hjhlv[• a gfbf klZeb Zdp•€ _dhghf•qgh}h [hcdh]Zg•AZ F•y\hÄ•r_gZjh•vdh
fheh^v' dhi•xxqb f_lh^b [hjhlv[b a }lj_yfb \ gZpbklkvdc G•f_qqb
fZ]Zabg•\ \eZkghbdZfb ydbo [meh }lj_€ ^Z\rb lbf kZfbf klZsjllZdp•€ \
AZ]Zehf kl_j^`m} kmqZk\gpb•g•b•e•v•h•bb•p_j m jhdb _dhghf•qgh€ djbab

}lj_yfb i_j_\\hjbeky gZ _i•p_glj \ kih\•^m\Zghfm gZp•hgZeM6,tsfb ^_fh
362].

:dlb\•aZp•y [hcdhlm }lj_€\ i_j_ke•^m\ZeZ g_ l•evdb _dhghf•agg• p•
i_j_^mfh\Z ^ey ^hky]g_ggy± djbgm\khl€ €db_f•]jm\Zib a lhev• K\h}j•^g
pvhfm reyom fh`gZ \\Z`Zib gZa\m k_j•€ kIZI_c h^gh]h a fheh^h_g^_p
€o i•^ aZ]heh\dhf °OZc ihevkv dZ a_7asy389].i•dZ} €f klib' >

lhf•` ^\hfZ \bagZqZevgbfb p•eyfb ÄgZjh^h\kkg_Ägghdj]Zl•€\ gZ fZj]
_dhghf•qgbo ijhp_k•\ IZ klbfmex\Zggy €ogva€Z_fk]jZpZ€b a[dijZ€g'gbo
yd• fZeb kijbylb ^hky]g_ggkkaZhfZkby± aZgjh\Z^`_ggy \•^khldh\h€ ghjf
QXPXUV FODXVXV ^ey }lj_€\ m \bsbo gZ\qZevgbo aZdeZ^Zo Mi
^_fhdjZib \bkmgmeb gZ aeZjf•A]h^hf •^_y QXPXUV FODXVXV ^hil
aZijh\Z^`_ggy l ah]heZ\ldh\ lh[lh gZ\qZggy }lj_€\ m \bsbo gZ\qZevgbo
\•^ ojbklbyg iZjIZfb

< hklZggv hfm i_j_^\h}gghfm ^_kylbe•ll• aZ\^Zggy mkmg_ggy }lj_
ihe•lbqgh]h `billy j_Ze•ah\m\Zehky reyohf aZijh\ZjZ]jggy\ lma\klZjmdk
lh\Zjbkl\ l_jrbf gZ ihqZldm j ch]h \\•\ Khxa Zkkl_gl•\ \b
mg_fh`eb\lrb lbf kZfbf qe_gkl\h \gvhfm }lj_€\ A]h^hf ljZ\gy lh]h
gh\h\^_ggy aZijh\Z^`ZghhahZ€•^Zfb•dZj•Zl•

<Z`eb\Z jhev m ieZgZo \bl•kg_ggy }lj_€\ a djZ€gb ijbiZ^ZeZ g
ihe•lbqgbo ijZ\ Pvh]h ^hfZ]Zehky gZijbdeZ^ ÄKljhg•pl\h gZjh^h\
€ogx mqZklv m jh[h• gZp•hgZevgbo a[hjm\exkZehhZk]bzjhm g jldgy }
\•ckvdZ hk\•lb ^_j`Z\gbo hj]Zg•\ IZ hj]Zg•\qgZjh\jy^dmZgbrjgh]hgh
lhsh

AgZqbfb c_e_f_gl_g^_pvdh]h lbkdm gZ }lj_€\ klbfmexdZhggy €og
hiheyq_ggy f•kl Pyl_ZdZp AZo•^gh€ MdjZ€gb fZeZ \•^[m\Zibky \ j
khe•^Zjbafm f_rdZgp• •klhjbqgh€ lhev• a f_lhx i•^ljfbdb iheyd•\ m
[meb [_aihk_j_^gvh ijbemqblbky ^h \bl•kg_ggy }lj_€\ a a^gbovhdh\Zgde
J_q• lhkiheblh€ ljb pvhfm a^h[milly ^hf•gmxqbo ihabp•c \ gbo ljZldm
e•d\•^Zp•€ [_ajh[•lly iheyd•\ yd gZ k_e• IZd • \ f•klZo

KblmZp•y \ yd•c i_j_[m\Zeb }lj_€ AZo•^gh€ MdjZ€gb ^hdhj•ggh
gZpbklkvdZ G•f_qqbg• IZ KJKJ agbsbeb >jm]m J•q lhkiheblm L a\ q_
\klZgh\le_ggy gZ l_jblhj•yo sh \oh^beb ^h €€ kdeZ^m lhZe•lZjgbo j

G_ \^Zxqbkv ^h ^_lZevgh]h ZgZe•am ihabp•€ }lj_€\ brohZklv]h akZ€
ij_^f_l ^Zgh€ kIZll• h[f_`bfhky dhgklZIZp•}x gZklmigh]h qbfZeh }lj_
Q_j\hgh€ Zjf•€ gZ aZo•^ghmdjZ€gkvd• a_fe• ihablb\gh <bagZqZevg
_j_kgy j \by\behky mk\•^hfe_ggy aZj]Zgk•€h^Z•f_vqqbgb \ /]hi•
fZojh\h]h Zglbk_f•lbafm Lj_lvh]h j_com •grbc lhZe•lZjgbc jZ^ygvkvd
f_grbf aehf ljbZcf• \•g g_ aZ]j'h`m\Z\ h[f\_`_ggyf]jhZ^ygvkvdbo
gZp•hgZevghfm %gZggyfc a\bdjZ€gbo€ G•f_qqbgb ^jm]h€oihjh]gbc
amfh\beh ijhp_k khp•Zevgh€ f•f•dj•€ l• a }lj_€\ yd • ij_^klZ\gbd•\
Z]j_k•€ KJKJ kmijhlb lhev• g_ kijbcfZeb a^•ckgx\Zgbovgb]hafbdlym j•
gZ hdmi h\Zgbo l_jblhj•yo afmr_g• [meb aZjZ^b mgbdg_ggy j_ij_k•c
j_`bfm s.808].

Kmki•eimgd•lbqg• •^_Zeb yd• ijb_g_keZ \ AZo•^gm MdjZ€gm jZ^ygvk
klZgh\bs_ }lj_€\ GZ^ihizelbs•sh gZp•hgZe•am\ZeZky ihklZeZ \eZ
j_Ze•am\Zib k\•c ijh_dl khp•Zevgh€ j\ghkl• c yd kl_j^`m\Zeb €€
aZobklblb f•kp__gZk_e_ggy \•^ gZp•hgZevgh]h]g•lm Ä[mj`mfZagh€'
sh iZjZe_evgh Z fh`eb\h c i_j_^mk•f crehky ijh jharbj_ggy l_jblhj•
deZkh\bo •^_Ze•\ ijZ\eyqh€ \gvhfm iZj]•€ ljbZcf• fh`gZ [mlb dZl
lh]h sh l_g^_gp•y fhghihe•€ \eZ^b \ >jmg]•x JgZp•}h kikhlebj]•g ghy \k_hk
j_`bfm ij_n_j_gp•c ^ey g_€ a h^ghqZkghx ijZldbdhx \j_]mex\Zggy \Z
dhrlhf gZp•hgZevgbo f_grbg \•^•creZ \ fbgme_ AZf•klv Zlfhkn_jb
ihklmih\h ihklZ\ZeZ •grZ\ZshZklZdjZehagm f•qgbc nZdlhj IZ \l•ex\ZeZ \
ijZldbdm [_ai_jki_dlbZgm\h€_AbddZlmjb

GZke•^db pbo af•g•g•e•ly^]h a€Zgg• l_j_^mk•f lhfm sh \iebg• klZg
MdjZ€g• lhZe•lZjgh]h j_`bfm dhfm g•klb•q•h\Z]h akZjadbZgve]jhZ^ygvk
kmki•ev±[Z]ZlhiZj•cgm kkl_fm Qbke_gg• ±imeljZbagglevdg klithenpvk•vd • }lj_
ijbibgbeb k\hx ^•yevg•klv lh^_dm^b yd p_ klZehky a hklZgg•fb \h

•g•p•Zlb\b \ i_•gr• jZ^ygvkvdh€ hdmiZp•€ LZd gZijbdeZ^ \qbgbeb k•h
[meh ^h[j_ ih•gnhjh\Zg• klhkh\gh klZ\e_ggy ^h kih\•^m\Zgh€ Pgbfb •^
37].

< qZk e•d\•^Zp•€ [Z]ZlhiZj•cgh€ kbkl_fb hkgh\gdfm\z\Zk•mijihj_bk•
ihheyd\ ebr_ ijhly]hf hklZgg•o f•kyp\ j m AZo•^g•c MdjZ€g• a
ij_•^klZ\gbd\ dhebrgvh€ lblmevgh€ gZp•€ >h q_j\gy j [m, d] yag_g
95].

@h•jgZ j_ij_k•c g_ hfbgmeZjh•c\•g•Mijhgh\ _j_kgy_j\gy jj
aZZj_rh\Zgh ihgZ^ lbk mdjZ€gp•\ c lbk }j_€\ >ey hklZg
i_jrZ o\bey Zj_rl\ aZ d•evdZ f•kyp\ j aZ jZIZfb hibgbehky f
€ogvh€ kn•ki•evlgh> @ AZ]Zehf aZ i•^jZomgdZfb kmqZkgbo mdjZ€gk
k_j_•^ aZ]Zevgh€ d•evdhkl• ^_ihjh\Zgbo •a AZo•^gh€ MdjZ€gb \
:gZeh]•qgbc ihdZagbd k_j_•^ ihheyd\•^20%[Z,c. 36]. mdjZ€gp•\

Hkd•evdb jZ^ygvkvdZ \eZ^Z d_jm\ZeZky lbf •^_heh]•qggbf ijbgp
aZkZ^Zo deZkh\h]h }j_•ckvdZ \a•y a^•c•kdgghf•oqgbox i_kjh_p\Zje_vgvh
hihk_j_•^dh\Zghx <hgb j_Ze•ah\m\Zebky aZ Zijh[h\ZgZfe_y_Zg•r_Zki_Kd_Kb
•ggh\Zp•c sh j_Ze•ah\Zg• gh\hx \eZ^hx \bagZqZxlvy lbf ihabp•yfb
j_kim[e•db ihk•^Zeb dhgdj_lg• ki•evghlb

Dhgn•kdZp•y aZ\^ZeZ m^Zjm i_j_•^m•kbf ibehydZfehZ•}\j_gyZqggbf a_f_
\heh_gyfb nZ[jbdZfb c hk_j_•^dZfb ^j•[ghh\Zjgh]h \bjh[gbpl\Z aZde
ijb\Zlg\ eZkghdb ijZp_•eZrlh\m\Zebky gZ h^_j_Z\le_gbo[10,cj]11]fkl\Zo •

JZahf a lbf aZ\^ydb aZijh\Z^_ggx jZ^ygvkZdfxjZelZ\gh€dkhZb_gfgh €
\^Zehky jha\yaZlb ijh[e_fm [_ajh[•lly ljhly]hf jhdm gZ J_•g_gsbg•

lbf qhe yd• ^h _j_kgy j lZd •g_ afh]eb agZblZkd]h f•kp
K_j_•^ gbo [meh c qbfZehh•h]•€hljZdf_ZeZ gh\ fh`eb\hkl• ^ey \klmim \
QZklbgZ }j_€\ ijZp_•eZrlm\ZeZk[21,P. 18]ZgZhojZeZZbyd •aZ lhev• }
a^h[meh ijhijp•cgh]h k\h€c qbk_evghkl• ij_•^klZ20,gs 275Z <hf•gkvqZb j
a^h[mhf ^ey gbo klZeh l_ sh \hgb ijZp_•eZrlh\m\ZebkyjZZ ayZ••azbqZ
>jm]h€ J_q• lhkiheblh€ [meh g_•^hklmigbfb [21,P. 32]p•hgZevgbo f_grbg

Kml}\• af•gb \•^[mehky c m ^moh\g•c pZjbg• K_j_•y gkv_d]h€ gteZ ^gb
±aZdjblly lbo rd•e m ydbo gZ\qZevgbc ijhp_k a^•ckgx\Z\ky gZ \\
{j_•ckvdbo dZ]Ze\ @ yd• klZgh\beb _i•p_glj €o]jhZ^kvdh]h `blly]
ijh aZdjblly fheblh\gbo [m^bgd]b f•sb•emq Egbry €Z <hebg• lZd klZehky
i_j_klZeb nmgdp•hgm\Zlb ljb kbgZ]h]b c dhkl_e m k <h\gbq_ >_f
h[eZkl• f•kl_qdZo-<h•ebg•v]m Dh_e• Empvdm <bemq_g• a \eZkgh

kZdjZevg• k\hjm]bklZgh i•^]hkih^Zjkvd• lZ d[10,cv]249250]mG_lZgh^Zeh
Z\lhjbl_lm jZ^ygvkvd•c \eZ^• c aZdjblly }j_•ckvdbo i_j_•h^bqgbo \b^Zg
Ev\h\• c KlZg•keZ\• }j_•ckvdbo l_Zlj_•\ hj]Zg•aZp•ye p_kjy gkv_d]h€ b•brd•bim
p•}x `fh\hx }^bgh€ gZ AZo•^gm MdjZ€gm]Za_lb lZ lZgkeyp•y }j_•ck
jZ^•hklZgp•€ m cE92, 87]±>_sbpy a^h[mld\ yd•[be•k]h i_j_e•dm \ljZq_g

HdmiZp•y g•m Zp•bklkvd bfb [gZ]Zfb MdjZ€gb \•^djbeZ gh\m kljZo•leb
•klhj•€ ljb_g_k_g• kx^b hdmiZglZfb jZkklkvd• •^_€ klZeb nZlZevg bfb
jheex \ =hehdhkl• •ajZ€evkvdbc mq_gbc >`L_g_g[Zmf kl_j^m} gZ
l\Zjbggh]h k\•lm g_\•^f]fghx qZklbgghx k\h]€ •^_heh]•€ Ä2og•c ihe
lZdbfb keh\Zfb yd ijhkl•j [hjhlv[Z \•^[•j • \bdhj_g_ggy <hgb g
kbeh]•afm k\h]€ ehj_d•b`mkg]e• \ ydbo j•ag•[hZj]h\m \aZml\jblhj•x <b]
kbevg•rbc gZlhf•klv keZ[rbc]bg_ qb ch]h \[b\ZxlV Qm`±pZkpm} bac]jh
_e_f_gl • ^h gbo fZ} [mlb aZklhkh\Zgbc aZdhg ^`mg]e\ dh]jbc } aZ

\bagZqZevg• ihklmefZkby lfh`ydZmlb [•evr \bkhdhfhjZevghx g•` agbs_
aZd•gqm}lvky ±eb•h]jaf\Zxlvy ^_j_]Za[10,c]36] dZf_j' >
N•abqghfm agbs_ggx [•evrhkl• }j_€\ AZo•^gh€ MdjZ€gb i_j_•^m\
ijbfmk ghkblb ki_p•Ze\•g_f_`angZZdgg y \•^ ÄZj•ckvdh]h' k\•lm c dhgp_
ih]jZ[m\Zggy c ihg_\•jygy

>hke•^`_gZ \ ^Zg•c klZll• ijh[e_fZ ^ha\hey} \bkgh\m\Zlb
1. lhe•lbdZ lhev• c G•f_qqgb \ }j_•ckvdhfm iblZgg• k\•^qblv s
gZp•hgZe•amxlvyZe•yZ lh]Ze•lZjgh]h j_`bfm Äqm`bc' lZdlm}lvky i_j_
hfj_ygbo lblmevgbfb gZp•yfb ijh_dl\ fZc[m]lgvh]h A\•^kb c ihimey]gh
_f_]jZp•cgb \Zj_Zgl \bj_r_ggy }j_•ckvdh]h iblZggy lZ]_ghpb^ sh

G•f_qqbghx IZ €€ khxagbdZfb J•agbpy \ pbo gZf•jZo • ^•yo a\bqZcc
sh ihevkvdbc \Zj•Zgl ijhsZggy a •gr•klx g_ [m\ j_Ze•ah\Zgbc gZlhf•
H^gZd ^\Z \Zj•Zglb \bj•r_ggy } \j_ckvdh]h gbtZgaggZffZgglvd ki•jeZ]g_ g
jhajhsZlbky a Äqm`bfb` KljZl_]•y ihevkvvdh]h Z\lhjblZjbafm \ j_Ze•a
aZkZ^Zo ijbmfkm gZpbklkvdh]h \ZjgZgrma b hlgZhe m Zjg b sm gg• gZp•€

2. ?fi•jbdZ ^hke•^`m\Zgbo ih^•c aZkZevgbo}nZdlhijZp^Zggbc i_j_l\hjx
\ Zevnm c hf_]m fhIb\Zp•€ ^hdZa+hZpg Bpg b o` bft\

3. OhqZ a qZkm Z]j_k•€ KJKJ ijhb lhev• qZklbgZ } \j_€\ \[ZqZeZ
^bkdjbf•gZp•€ \ jZ^ygvkvd•c \eZ^• hklZgggkkg_\ \lgy\de ehZP•à ZpprdZ he_
amfh\le_gh lbf sh Z\lhjblZjg• lhlZe•lZjg• j_`bfb ydsh c ihlj_[mxlv
Zg_dkh\Zgbo l_jblhj•yo lh gZfZ]Zxlvky a^h[mlb €€ aZ\^ydb dhfijhf•kr
Sh ` ^h } \j_€\ lh e•d\•^fm\Zob kdkb_•grbo gZp•hgZevgbo f_grbg
jZ^ygvkvdZ \eZ^Z \klZgh\beZ lZdbc ihjy^hd ydbc \•^ih\•^Z\ g_ kl•
gZp•hgZevghdmevlmjgbo i•^kbbkl_f IZ]jhZ^ygvkvdh]h kmki•evkl\Z k
fh^_e• gZp•hgZevgghkbg

>`_j_zlZe•l_jZlZnj

1. ;jx[_cd_j J l_j_h[jZfe_gbc gZp•hgZe•af KlZlmk gZp•€ IZ gZp•hgZe•afv\•iblZggy \ gh
2. =meyc < J_ij_kb\gZ ihe•lbdZ klZe•gkvdh]h lhlZe•lZjgh]h j_`bfm€shMdljZevgkvdh]h
jj =hehdhkl \ MdjZ€g• m j_]•hgZevghfm • aZ]Zevghex^kvdhfm \bf•j• FZl_j•Z
A[•jgbd gZmdh\hEvi\Zpv ±K -36.
3. >_j`Z\gbc Zjo•NjZgghkvdh€ m[eZkhi kij
4. >_j`Z\gbc Zjo•\ J•\g_gkvdh€ h[eZkl• n hi kij
5. >mgZ_\Z X < ljh[e_fu gZpbhgZebafZ b wlgbq_kdhc b^_g^b b h h d g b c \ ?kljhzgZoh Pa_hgljZ
lhebIbq_kdZy±2022ndZ ±K138-159.
6. EZd_j < Bklhjby kbhg bZgZf l_j
7. FZamj = lhe•lbdZ jZ^ygvkvdh€ \eZ^b sh^h gZk_e_ggjj AZon\vg h €g ZkbejZ^g b ev \ZdjZ€gZ
\Z`d• iblZggy L lVZH•jgZpb^gh]h k_f•gZjm •klhjb-d h e v k M d j Z € g l g h k b g b i • ^ q Z k >
k\l h h € \ • e g Z j r Z \ Z ` h l l g y j f t r e a 1999.
8. FbofZg > Bklhjbj]jZnby DZlZkljhnu ?\j_ckdbc \a]ey^ dhgp_ilmZebaZpby l_jfbghe
\hijhku l_j k>Zg]iehi_ljh\kd
9. GZp•hgZevg• \•^ghk•b g A[\j]ltdZ^gdmf_gl•\ • fZl_j•Ze•\ M d j l Z g q m d F 1 l Z • g
10. J_`e•o R JZahf • gZj•agh \ ;_j_±DgZo l_j a Zg]e
11. K > @b^•\kvdbc K\•h\bc Dhg]_k Gk\l_piqkZk
12. Ohgb]kfZg Y DZlZkljhNZ } \j_M d j Z b g a Z v Z h g h c
13. P_gljZevgbc ^_j`Z\gbc Zjo•h M j h g Z g k w d b c j Z € g b n hi kij
14. Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjny Archiwum Getta Warszawa/Warszawa, 2001±T. 3.
15. Grzelak Cz. Wok) \Gw\ wobec agresji sowieckiej na Pdski w 1939r ZLDW 1, (SR*HJQDQ\ ) \G]L
ziemiach wschodnich Rzeczypospolitej w XVII]; ZLHNX 3UDFD]ELRURZD SR•Gvaszka 2004S. . -DVLH
881-882.
16. Holzer J. Mozaika polityczna Drugiej Rzeczypospolitej Warszawa, 197.
17. 0DMFKURZVNL - 0 3UREOHP * \GRZVNL Z SURJUDPDFK j 1997 Q Z f k . ± 980 V S L F K R E
383-394.
18. Mendelsohn E. Reflections on East European Jewish Politics in the Twentieth Century // YIVO 1991. Vol. 20.- Pp. 2337.
19. 5 X G Q L F N L 6] 2 E R a d y k a r y B e c z a Z i r z a l n o ü ± Warszawa, 1985.
20. Snyder T) \G Z R a c y p o d U] a g i p o l s k i m i o r a z w o k r e s i e o k u p a c j i s o w i e c k i e j i n a z i s t o w s k i e j 1939 ZLDW
1, (SR*HJQDQ\ ) \G]L QD GDZQ\FK j y p o s p i l e j w X Z I V - F K Z G Q N K K 53 U D F D] E L R U R Z D S
K. Jasiewicz. ± Warszawa, 2004±S. 266-291.
21. Spector Sh. The Holocaust of Volhynian Jews 1944. ± Jerusalem, 1990
22. S.6 .WR GHF\GXMH Z\NRQXMH L RGSRLDGD // Biuletyn Udziału w USRL 00018 naja.QDURGRZF

M > D

E JhfZg_1p\hfZgx d

F:L?J1:EVGIH;MLH<MFH<B IJ:P1
IH<H/GGH=H MQBL?EVKL<: MDJ:2GB

@billy rdheb ±50-o jhd•\ OO klhe•lly [meh gZkbq_gbf • kdeZ^gbf
\•^jh^`_ggghal\dm gZjh^gh]h]hkih^Zkl\Z aZcfZxlv hkh[eb_f•kp_ \ • k
ih\|yaZg• a _ebdhfZkrIZ[gbfb \•^[m^h\qfbf jh[-hlZfbj] h e j m s h k h k d b f b
_dki_jbf_glZ b e i h q Z l d m j h d • \
;_a \k_[•qgh]h • h[\]dlb\gh]klh]h h e r d • e g g b p + \ Z g_ fh`gZ \•^l\hjbl
•klhjbqgm dZjlbgm ih\h}ggbo jhd•\ :dlmZevg•klv ^Zgh]h iblZggy ikhb

З М І С Т

Розділ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

<i>О.Удовенко, М.Юрій</i> КОЗАЦТВО ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН	3
<i>О.Лобко</i> ПОСЕСІЯ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ (НА ПРИКЛАДІ ОРЕНДИ ЗЕМЛІ В ТЕПЛИЦЬКО – БУБНОВЕЦЬКО – СИТКОВЕЦЬКОМУ МАЄТКУ РОДИНИ ПОТОЦЬКИХ СЕРЕДИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)	16
<i>О.Шмид</i> ЗЕМЕЛЬНА РУСИФІКАЦІЯ ВОЛИНИ ПІСЛЯ ПОЛЬСЬКОГО ПОВСТАННЯ 1863 РОКУ	25
<i>Г.Потапшнікова</i> ОСОБЛИВОСТІ КОНТРАБАНДНОГО ПРОМИСЛУ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ У КІНЦІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	30
<i>І. Міляевич</i> РОЛЬ ВОЛИНСЬКОГО ЗЕМСТВА У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	33
<i>О.Колесник</i> ЦЕРКОВНЕ ПРОПОВІДНИЦТВО ЯК САМОБУТНІЙ ДУХОВНИЙ ЖАНР (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЧАСОПИСУ „ПОЛТАВСКИЕ ЕПАРХИАЛЬНЫЕ ВЕДОМОСТИ”)	40
<i>А.Киридон</i> ДЕРЖАВА – ЦЕРКВА – СУСПІЛЬСТВО В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ ПЕРІОДУ 1917 – 1930-Х РОКІВ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	46
<i>В.Милуць</i> В. ЛИПИНСЬКИЙ І ЦЕРКВА.....	54
<i>П.Долганов</i> ЗАХИСНА ЕКСПАНСІЯ: ЕКОНОМІЧНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД	57
<i>В.Власенко</i> КОСТЬ МАЦІЄВИЧ НА ЧОЛІ БЮРО ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКО-ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛУБУ В ПРАЗІ	63
<i>М.Гон</i> ЄВРЕЇ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ АВТОРИТАРНИХ/ТОТАЛІТАРНИХ РЕЖИМІВ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1930-Х – ПОЧАТОК 1940-Х РОКІВ).....	68
<i>Л.Романець, І.Романюк</i> МАТЕРІАЛЬНО-побутові УМОВИ ПРАЦІ ПОВОЄННОГО УЧИТЕЛЬСТВА УКРАЇНИ	72
<i>О. Ворон</i> ДОБРОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ	76

<i>С.Филипчук</i> УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ХРИСТІЯНСЬКИХ ПАРТІЙ У ПАРЛАМЕНТСЬКИХ (1998,2002, 2004 рр.) І ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ (2006 р.) ВИБОРАХ	80
<i>В.Виткалов., О.Граб</i> ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	85
<i>Ю.Гриценко</i> УКРАЇНО-ІНДІЙСЬКІ СТОСУНКИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН.....	91

Розділ 2. ІСТОРІЯ ВОЛИНИ. КРАЄЗНАВСТВО

<i>Л.Казначеева</i> СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДВОРЯНСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ (60 - ТІ РОКИ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)	97
<i>Я.Цецик</i> ДІЯЛЬНІСТЬ УНДО НА ВОЛИНІ У КОНТЕКСТІ ЗМІНИ ПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПАРТІЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1935-1939 РР.)	104
<i>В.Борщевич</i> УКРАЇНСЬКИЙ СВЯЩЕНИК НИКАНОР ПАШКЕВИЧ (ДО СТОРІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	113

Розділ 3. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

<i>К.Ерофеев</i> КАЛЬВИНИЗМ В САНКТ-ПЕТЕРБУРГЕ: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ(ИСТОРИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ)	120
<i>С.Дегтярьов</i> ЧИНОВНИКИ СУДОВИХ УСТАНОВ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ У КІНЦІ ХVІІІ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ І МАТЕРІАЛАХ ПОВІТОВИХ СУДІВ)	123
<i>Ю.Федорик</i> АНТИУНІАТСЬКА ПОЛІТИКА ЦАРСЬКОЇ ВЛАДИ В КІНЦІ ХVІІІ – ХІХ СТ., ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНО-РЕЛІГІЙНІ ВІДНОСИНИ НА КОЛИШНІХ СХІДНИХ ЗЕМЛЯХ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	129
<i>С.Атаманенко</i> РОЗВИТОК ІМІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ США В ПЕРІОД ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ І РЕКОНСТРУКЦІЇ.....	135
<i>С.Косяк</i> НІМЕЦЬКИЙ КОЛОНІАЛЬНО-ТОВАРИСЬКИЙ РУХ 70-Х – ПОЧАТКУ 80-Х РОКІВ ХІХ СТ.	138
<i>Н.Плюта</i> ФРАНЦУЗЬКИЙ КОЛОНІАЛІЗМ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.: ТЕРИТОРІАЛЬНЕ РОЗШИРЕННЯ ТА ІДЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ	141

<i>Т.Телькієна</i> СИСТЕМА НАРОДНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА У ФРАНЦІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ПОГЛЯД РОСІЙСЬКИХ КОНСЕРВАТОРІВ	150
<i>Д. Ласкавий</i> АНГЛО-ПЕРСЬКА НАФТОВА КОМПАНІЯ І ТОВАРИСТВО «БРАТИ НОБЕЛЬ»: НОВІ МОТИВИ АНГЛО-РОСІЙСЬКОГО СУПЕРНИЦТВА В ПЕРСІЇ (1910 – 1913)	156
<i>О.Ворон</i> СОКОЛЬСЬКИЙ РУХ У ПЕРІОД ІСНУВАННЯ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	164
<i>М.Карпенко</i> РОЛЬ КИТАЙСЬКИХ Й ІНШИХ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ ФОРМУВАНЬ У ЗАВОЮВАННІ ТА УТРИМАННІ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В СІЧНІ – ТРАВНІ 1919 Р.	169
<i>Н. Венгер</i> МЕНОНІТСЬКЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА СОЦІАЛЬНІ КОНФЛІКТИ В РОСІЇ У 1917-1920 рр. (НА ПРИКЛАДІ ПІВДЕННОРОСІЙСЬКИХ ГУБЕРНІЙ)	175
<i>О.Нагорнюк</i> РОСІЙСЬКИЙ ФАКТОР У ВИБОРАХ ДО ЗАКОНОДАВЧИХ ІНСТИТУЦІЙ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (1920-ті – 1930-ті РР.)	183
<i>О.Давлстов</i> НЕУРЯДОВІ МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ "ІІІ РЕЙХУ" І ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УРЯДУ А.ГІТЛЕРА (1933-1936)	188
<i>Л. Коваленко</i> ВИСВІТЛЕННЯ ПАДІННЯ БЕРЛІНСЬКОЇ СТІНИ В МАТЕРАЛАХ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	193
<i>S. Wilk</i> WYKORZYSTANIE INTERNETU PRZEZ ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ I ELITY POLITYCZNE W RELACJACH Z MIESZKAŃCAMI WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO	198
<i>В.Пінцак</i> ПРИДНІСТРОВСЬКИЙ КОНФЛІКТ ЯК ФАКТОР УСКЛАДНЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ ВЗАЄМИН УКРАЇНИ	207
<i>О.Неприцький</i> ВЕЛИКА БРИТАНІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НАПРИКІНЦІ ХХ СТ.	210
<i>В.Газін</i> НОВА БАЛКАНСЬКА КРИЗА НА РУБЕЖІ СТОЛІТЬ	214
<i>В.Завадський</i> ВСТУП КРАЇН БАЛТІЇ У ЄС ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ (1991-2004)	220
<i>Г.Роціна</i> ФАКТОР ІНОЗЕМЦІВ В СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ ЖИТТІ НІМЕЧЧИНИ	226
<i>М.Кабачинський</i> ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ (Із циклу “Історія прикордонних структур зарубіжних країн”).....	237

Розділ 4.
ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ ТА ПРОЦЕСИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ.
МЕТОДОЛГІЯ, ІСТОРИОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

<i>Я.Кравченко</i> ПРОБЛЕМИ ПОЛЬСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ КІНЦЯ ХVІІІ - ХІХ СТ. У ПРАЦЯХ ФРАНЦУЗЬКОГО ІСТОРИКА ДАНІЄЛЯ БОВТА	244
<i>О.Кіян</i> ІСТОРИЧНА ГЕОГРАФІЯ В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ВОЛОДИМИРА АНТОНОВИЧА	248
<i>Є.Сінкевич</i> ЛЬВІВСЬКЕ ІСТОРИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ. ДО ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯННЯ З КРАКІВСЬКОЮ І ВАРШАВСЬКОЮ ІСТОРИЧНИМИ ШКОЛАМИ	254
<i>В.Яремчук</i> УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОТВОРЕННЯ В АЛЬТЕРНАТИВНИХ КОНЦЕПЦІЯХ УКРАЇНСЬКИХ РАДЯНСЬКИХ ІСТОРИКІВ (СЕР. 50-Х – ПОЧ. 70-Х РОКІВ).....	257
<i>В.Михайлов</i> УКРАЇНСЬКА СВІТСЬКА РУКОПИСНА КНИГА ХVІІ - ХVІІІ СТОЛІТТЯ В НАУКОВОМУ ДОРОБКУ О.АПАНОВИЧ	261
<i>Б.Острогорова</i> КОНТРОВЕРСІЙНІСТЬ ДИСКУРСУ ПОСТМОДЕРНУ	266
<i>М.Ślęzak</i> PRAWA MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH W POLSCE W ŚWIETLE USTAWY O MNIEJSZOŚCIACH NARODOWYCH I ETNICZNYCH ORAZ O JĘZYKU REGIONALNYM.....	272
<i>В. Szegda</i> MNIEJSZOŚCI NARODOWE A POLSKIE MEDIA W PRACACH SEJMOWEJ KOMISJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH IV KADENCJI SEJMU RP (ze szczególnym uwzględnieniem mniejszości ukraińskiej).....	275
<i>С.Троян</i> ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОГО КОЛОНІАЛІЗМУ: ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА	279
<i>О.Северова</i> ПОЛЬСЬКЕ ПИТАННЯ В ПЛАНАХ ТА ПРОГРАМАХ ДЕКАБРИСТІВ	284

Розділ 5.
МАТЕРІАЛИ ТРЕТЬОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
„ЕВОЛЮЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО МИСТЕЦТВА”
(1 – 2 листопада 2007 р., м. Рівне)

<i>І.Марчук, В.Мушировський</i> КОЛЕКЦІЯ ЗБРОЇ РІВНЕНСЬКОГО ОБЛАСНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ	287
<i>Ю.Візітів</i> КОРОТКИЙ СЛОВНИК ВІЙСЬКОВОЇ ФОРМИ, СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЗБРОЇ	295

**Розділ 6.
РЕЦЕНЗІЇ, АНОТАЦІЇ, РЕФЕРАТИ ТА ОГЛЯДИ**

Ю.Войцехівський

Юрій Лизогуб: ЩЕ НЕ ПРОЙДЕНО ШЛЯХ!

(До ювілею доктора історичних наук, професора ЮРІЯ МАРКОВИЧА ЛИЗОГУБА) 299

О.Прищеп

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄЗНАВСТВА
В ОСТАННІЙ ПРАЦІ Г.С.ДЕМ'ЯНЧУКА

(Рец.: Дем'янчук Г.С. *Українське краєзнавство: сторінки історії*

/Г.С.Дем'янчук, Б.Г.Дем'янчук, А.Г.Дем'янчук. – К.: Вид. центр “Просвіта”, 2006.

– 296 с. – Бібліогр.: с. 247-253.) 301

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 302

ЗМІСТ 304

Наукове видання

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Збірник наукових праць

Випуск 12

Відповідальний за підготовку збірника до видання – С.С. Троян

Відповідальний за випуск – В.М.Шеретюк

Комп'ютерна верстка – С.С.Троян

Обкладинка – О.Я.Тарасюк

Підписано до друку 5. 01. 2008 р. Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”. Наклад 100. Обліково-видавничих аркушів 32,94. Віддруковано засобами оперативної поліграфії ПП Самборський І.О., вул. Толстого, 3, м. Рівне, Україна, 33028.

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. – Рівне: РДГУ, 2008. – Випуск 12. – 309 с.